

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 665/2015-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. októbra 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészároša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Vačokom, Advokátska kancelária, Vazovova 9/A, Bratislava, vo veci namietaného porušenia čl. 2 ods. 2, čl. 20, čl. 46 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 S 2/2014 z 20. marca 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. júna 2014 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie čl. 2 ods. 2, čl. 20, čl. 46 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 S 2/2014 z 20. marca 2014 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z priložených príloh vyplýva, že v dôsledku sťažovateľom namietaných zásahov do jeho osobnostných práv a vlastníckeho práva a do osobnostných práv členov jeho domácnosti zo strany narušiteľov - susedov sťažovateľa - sa sťažovateľ 2. apríla 2013 obrátil so žiadosťou o ochranu na mesto [REDACTED] (miesto bydliska sťažovateľa a jeho susedov) podľa § 5 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Mesto [REDACTED] vydalo vo veci 30. apríla 2013 rozhodnutie (označené ako „*rozhodnutie o predbežnom opatrení*“) č. 1167/2013, ktorým s účinnosťou odo dňa doručenia rozhodnutia zakázalo zasahovanie do pokojného stavu zo strany narušiteľov - susedov sťažovateľa. Podľa vyjadrenia sťažovateľa však naďalej dochádzalo k útokom voči nemu, členom jeho rodiny a narušaniu pokojného výkonu vlastníckeho práva. V dôsledku týchto skutočností podal sťažovateľ na mesto [REDACTED] sťažnosť na postup v konaní, v ktorom namietal jeho nečinnosť. Sťažnosť bola doručená mestu [REDACTED] 13. augusta 2013. Mesto [REDACTED] sťažovateľovi listom z 21. októbra 2013 (označeným ako „*oznámenie o výsledku prešetrenia sťažnosti*“) oznámilo, že túto sťažnosť považuje za neopodstatnenú, pretože predbežnú ochranu sťažovateľovi v zmysle § 5 Občianskeho zákonníka už poskytlo. S uvedeným názorom sa sťažovateľ nestotožnil, v dôsledku čoho podal 7. januára 2014 návrh na začatie konania proti nečinnosti orgánu verejnej správy v zmysle § 250t zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) na krajskom súde. Ten napadnutým uznesením návrh zamietol.

3. Sťažovateľ svoje výhrady proti napadnutému uzneseniu krajského súdu zhrnul v sťažnosti takto: «*Podľa názoru Krajského súdu v Bratislave vyjadrenom v odôvodnení napádaného rozhodnutia: [„]Odporca vo veci vydal rozhodnutie ktorým predbežne zakázal narušiteľom - susedom navrhovateľa zasahovať do pokojného stavu a obnoviť pôvodný stav*

v medziach susedských vzťahov. Ak takto poskytnutá ochrana odporcom je neúčinná, neznamená to, že odporca je nečinný. Ochrana podľa § 5 Občianskeho zákonníka nie je o riešení sporu o právo, ale o predbežnú ochranu faktického stavu. Ak takto poskytnutá ochrana správnym orgánom je neúčinná, navrhovateľ sa môže kedykoľvek domáhať ochrany na súde svojho práva, čo však neurobil.[“]

S uvedeným názorom Krajského súdu v Bratislave nemožno súhlasiť. S vyššie opísaného upovedomenia Verejného ochrancu práv vyplýva, že sťažovateľ a členovia jeho domácnosti podnikli viaceré kroky vrátane žaloby na súd podľa § 127 Občianskeho zákonníka.

Záver Krajského súdu v Bratislave, je teda arbitrárny. Rozhodol bez akýchkoľvek dôkazov, že sťažovateľ nevyčerpal možnosť predmetnej ochrany. Bez toho, aby si o uvedenej skutočnosti vyžiadal dôkazy od sťažovateľa alebo si ju sám preveril.

Nie je tiež možné súhlasiť ani s názorom Krajského súdu v Bratislave v tom, že podľa § 5 Občianskeho zákonníka ide len predbežnú ochranu. Toto ustanovenie v prvej vete zreteľne dáva právo každému domáhať sa ochrany na obci. Teda nie len predbežnej ochrany, ale ochrany ako takej. Je pravdou, že druhá veta hovorí o možnosti obce predbežne zásah zakázať. Tá istá veta však dáva možnosť aj uložiť obnovenie predošlého stavu, čo súd nebral na zreteľ. Tiež je potrebné poukázať na tretiu vetu, ktorá hovorí o možnosti domáhať sa ochrany na súde. Z jazykového výkladu tejto vety vyplýva, že osoba sa môže domáhať ochrany na obci a na súde paralelne. Ochrany na obci preto nemožno podmieňovať využitím súdnej ochrany, tak ako to urobil Krajský súd v Bratislave.

Podľa názoru prvostupňového súdu, sťažovateľ nevyčerpal všetky prostriedky podľa § 250t odseku (1) poslednej vety zákona číslo 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších zmien, nakoľko nepodal žalobu podľa § 127 Občianskeho súdneho poriadku [správne má byť § 127 Občianskeho zákonníka; pozn.]. Sťažovateľ však poukazuje na to, že predmetom sporu pred Krajským súdom v Bratislave nebolo primárne nezákonné konanie osôb zdržiavajúcich sa v ich susedstve. Predmetom sporu bola nečinnosť mesta [REDACTED]. Túto nečinnosť napadol sťažnosťou podľa zákona číslo 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších zmien. Žalobou podľa § 127 Občianskeho zákonníka sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany pred nečinnosťou orgánu verejnej moci.

Sťažovateľ si uvedomuje, že Ústavný súd Slovenskej republiky nie je ďalšou inštanciou voči všetkým porušeniam zo strany všeobecných súdov. Poukazuje však na to, že zo napádaným rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave bolo porušené jeho základné ľudské právo na spravodlivý súdny proces a v súvislosti s tým aj jeho vlastnícke právo.

Napádané rozhodnutie sťažovateľ považuje za svojvoľné. Súd totiž rozhodol o nároku odvolávajúc sa na argumenty, ktoré nemajú absolútne žiadnu oporu v skutkovom stave. Navyše súd takéto dokazovanie ani nevykonal. Sťažovateľovi nie je absolútne zrejmé, odkiaľ mal súd informáciu, že sa sťažovateľ nebránil podľa § 127 Občianskeho zákonníka. Stanovenie takejto podmienky nemá žiadnu oporu v zákone a ani súd nemôže sťažovateľa nútiť k niečomu, čo zákon neprikazuje.»

4. So zreteľom na uvedené skutočnosti je sťažovateľ toho názoru, že napadnuté uznesenie krajského súdu je arbitrárne, nemajúce oporu v účinnej právnej úprave a porušuje „člán[ok] 2 odsek (2) Ústavy v tom, že súd núti sťažovateľa k podaniu žaloby podľa § 127 Občianskeho súdneho poriadku (správne má byť § 127 Občianskeho zákonníka, pozn.) voči rušiteľom pokojného užívania jeho vlastníckeho práva pre úspešné podanie žaloby o nečinnosť mesta [REDAKOVANÉ] v konaní o ochranu podľa § 5 Občianskeho zákonníka, článok 46, článok 48 odsek (2) Ústavy a článku 6 odseku (1) Dohovoru v tom, že Krajský súd v Bratislave bez akéhokoľvek zdôvodnenia a vykonaného dokazovania vychádza z tvrdení, ktoré sú v rozpore so skutkovým stavom veci, napádané rozhodnutie a odôvodnenie nemá oporu v zákone, rozhodnutie je teda svojvoľné, navyše v dôsledku jednostupňovosti tohto konania bez nariadenia pojednávania a výzvy súdu na prípadné doplnenie dôkazov sa sťažovateľ nemal možnosť brániť nepravdivým tvrdeniam nachádzajúcim sa v odôvodnení napadaného rozhodnutia týkajúcim sa nepodania žaloby podľa § 127 Občianskeho zákonníka, člán[ok] 20 Ústavy a člán[ok] 1 Dodatkového protokolu číslo 1 k Dohovoru, nakoľko v dôsledku názoru Krajského súdu v Bratislave v podstate sťažovateľ nemá ďalšie možnosti brániť sa na meste [REDAKOVANÉ] zabezpečenia ochrany vlastníckeho práva a jeho pokojného užívania. Krajský súd v Bratislave v podstate vyložil ustanovenia § 5 Občianskeho súdneho poriadku tak, že ide o predbežnú ochranu. Takáto formulácia však v predmetnom ustanovení nie je“.

5. V závere sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol, že „základné práva sťažovateľa uvedené v článku 2 odseku (2), článku 20, článku 46, článku 48 odseku (2) Ústavy, článku 6 odseku (1) Dohovoru a článku 1 Dodatkového protokolu číslo 1 k Dohovoru boli uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 20. 3. 2014 vydaného v konaní číslo 1S 2/2014 porušené“, ďalej aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu, priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 2 000 eur a uložil krajskému súdu nahradiť trovy konania v sume 340,90 eur.

II.

6. Krajský súd napadnutým uznesením návrh sťažovateľa doručený mu 7. januára 2014 zamietol a nepriznal sťažovateľovi náhradu trov konania. Krajský súd v napadnutom uznesení uviedol: „Súd z návrhu aj z obsahu pripojeného administratívneho spisu odporcu mal za preukázané, že odporca na základe žiadosti navrhovateľa rozhodnutím č. 1167/2013 zo dňa 30.4.2013 predbežne zakázal narušiteľom - susedom navrhovateľa zasahovať do pokojného stavu a obnoviť pôvodný stav v medziach susedských vzťahov.

Podľa § 5 Občianskeho zákonníka, ak došlo k zrejmemu zásahu do pokojného stavu, možno sa domáhať ochrany na príslušnom orgáne štátnej správy. Ten môže predbežne zásah zakázať, alebo uložiť, aby bol obnovený predošlý stav. Tým nie je dotknuté právo domáhať sa ochrany na súde.

Príslušný orgán štátnej správy na návrh poskytuje predbežnú právnu ochranu najmä v prípadoch, keď zrejmy zásah do pokojného stavu trvá, alebo keď je nebezpečenstvo jeho opakovania. Má sa ňou urýchlene zabezpečiť poriadok a pokoj pred zasahovaním do faktického pokojného stavu. Sporné právne otázky tento orgán nerieši. Právna ochrana poskytnutá orgánom štátnej správy môže spočívať v zakázaní rušiteľovi zasahovať do existujúceho pokojného stavu, prípadne v odstránení závadného alebo v obnovení predošlého stavu. Spornú právnu otázku medzi účastníkmi právneho vzťahu môže v konečnom dôsledku vyriešiť na návrh až súd, pričom tento nie je viazaný rozhodnutím orgánu štátnej správy.

Súd sa nestotožnil s tvrdením navrhovateľa, že odporca je v konaní o jeho žiadosti o ochranu podľa § 5 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka nečinný. Odporca vo veci vydal rozhodnutie č. 1167/2013 zo dňa 30.4.2013, ktorým predbežne zakázal narušiteľom - susedom navrhovateľa zasahovať do pokojného stavu a obnoviť pôvodný stav v medziach susedských vzťahov. Ak takto poskytnutá ochrana odporcom je neúčinná, neznamená to, že odporca je nečinný. Ochrana podľa § 5 Občianskeho zákona nie je o riešení sporu o právo, ale o predbežnú ochranu faktického stavu. Ak takto poskytnutá ochrana správnym orgánom je neúčinná, navrhovateľ sa môže kedykoľvek domáhať ochrany na súde svojho práva, čo však neurobil.

Súd preto konštatuje, že odporca nebol v preskúmvanej veci nečinný. Súd ďalej poukazuje, že navrhovateľ v zmysle ust. § 250t posledná veta OSP nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, čo je ďalší dôvod, aby súd návrh navrhovateľa zamietol. Ak mal za to, že predbežným opatrením boli uložené len povinnosti totožné s povinnosťami uloženými právnymi predpismi a fakticky ním boli len zduplované povinnosti vyjadrené napríklad ust. § 127 Občianskeho zákonníka a k reálnej ochrane ním nedošlo, mal voči tomuto rozhodnutiu podať opravný prostriedok, čo neurobil. Navyše právnymi prostriedkami nie sú len opravné prostriedky, ale aj podania, na ktoré je účastník administratívneho konania oprávnený a ktorých použitie má za následok vznik povinnosti na strane správneho orgánu urobiť právne úkony na odstránenie nečinnosti.“

III.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd

návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

IV.

9. Predmetom konania pred ústavným súdom je sťažovateľom namietané porušenie viacerých článkov ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu, pričom sťažovateľ toto porušenie v konkrétnostiach spojil najmä s námietkami, podľa ktorých (i) krajský súd núti sťažovateľa na podanie žaloby podľa § 127 Občianskeho zákonníka voči rušiteľom pokojného užívania jeho vlastníckeho práva pre úspešné podanie návrhu podľa § 250t OSP proti mestu [REDACTED], (ii) krajský súd bez akéhokoľvek zdôvodnenia a vykonaného dokazovania vychádza z tvrdení, ktoré sú v rozpore so skutkovým stavom veci, napadnuté uznesenie a jeho odôvodnenie nemá oporu

v zákone, a je teda svojvoľné, (iii) v dôsledku názoru krajského súdu sťažovateľ nemá ďalšie možnosti domáhať sa od mesta [REDAKOVANÉ] zabezpečenia ochrany vlastníckeho práva a jeho pokojného užívania.

K namietanému porušeniu čl. 46 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru

10. Podľa sťažovateľa krajský súd napadnutým uznesením porušil jeho práva zaručené čl. 46 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že závery krajského súdu sú arbitrárne, krajský súd rozhodol bez akýchkoľvek dôkazov, že sťažovateľ nevyčerpal možnosť predmetnej ochrany, bez toho, aby si o uvedenej skutočnosti vyžiadal dôkazy od sťažovateľa alebo si ju sám preveril, t. j. krajský súd rozhodol o nároku sťažovateľa, odvolávajúc sa na argumenty, ktoré nemajú žiadnu oporu v skutkovom stave.

11. Ústavný súd považuje za potrebné sa v prvom rade vysporiadať s rozsahom namietaného porušenia označených práv v petite a odôvodnení sťažnosti, kde sťažovateľ označil namietané porušenie práva len článkom ústavy (čl. 46 ústavy), pričom z celého obsahu sťažnosti a charakteru jeho námietok (podľa sťažovateľa závery krajského súdu sú arbitrárne, krajský súd rozhodol bez akýchkoľvek dôkazov, že sťažovateľ nevyčerpal možnosť predmetnej ochrany, bez toho, aby si o uvedenej skutočnosti vyžiadal dôkazy od sťažovateľa alebo si ju sám preveril) je možné konštatovať, že sťažovateľ namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Na základe uvedeného ústavný súd ustálil predmet tohto konania v zmysle posúdenia námietok sťažovateľa iba vo vzťahu k potenciálnemu porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

13. Sťažnosť, ako aj napadnuté uznesenie krajského súdu vychádzajú z interpretácie § 5 Občianskeho zákonníka.

14. Podľa § 5 Občianskeho zákonníka ak došlo k zrejmemu zásahu do pokojného stavu, možno sa domáhať ochrany na obci. Obec môže predbežne zásah zakázať alebo uložiť, aby bol obnovený predošlý stav. Tým nie je dotknuté právo domáhať sa ochrany na súde.

15. Uvedené ustanovenie Občianskeho zákonníka predstavuje občianskoprávnu ochranu v prípade zrejmeho zásahu do pokojného stavu, ktorá je zákonodarcom zverená na účely rýchlej nápravy obci. Ako je samotným ustanovením zdôraznené, ide o ochranu predbežnú a dotknutá osoba sa môže naďalej domáhať ochrany svojich práv na súde. K ochrane podľa § 5 Občianskeho zákonníka a predbežnosti rozhodnutia podľa tohto ustanovenia právna doktrína uvádza: *«Aj táto ochrana je... ochranou občianskoprávnou... a § 5 ju vo svojej druhej vete výslovne charakterizuje ako ochranu predbežnú. ... Predbežnosť rozhodnutia podľa § 5 spočíva predovšetkým v tom, že... nevyhlasuje právny stav a ani ho nevytvára. K tomu je príslušný jedine súd. Rozhodnutie podľa § 5 konštatuje nie stav právny, ale pokojný stav, t. j. určitý stav faktický. Toto rozhodnutie je záväzné pre účastníkov konania i erga omnes jedine v otázke pokojnosti faktického stavu, a ani v tej nezaväzuje súd ... Ani vtedy, ak sa ten, kto je k tomu aktívne legitimovaný, neobráti na súd, sa rozhodnutie podľa § 5 nemôže stať „konečné“ v tom zmysle, že by záväzne určilo stav právny. ... Predbežnosť rozhodnutia podľa § 5 spočíva ďalej v tom, že o právnom stave rozhoduje... výlučne súd, pre ktorý rozhodnutie podľa § 5 nie je prejudiciálne a ani inak záväzné. Nie je pre súd prejudiciálne ani vo veci zistenia pokojného stavu samého. I túto skutkovú otázku môže súd zhodnotiť inak... Predbežnosť rozhodovania podľa § 5 naproti tomu neznamená, že... by bolo podmienkou konania súdneho. ... Z uvedeného vzťahu rozhodnutia súdu a rozhodnutia... podľa § 5 ostatne vyplýva, že označenie rozhodnutia podľa § 5 ako rozhodnutia predbežného je skôr parabolické, než exaktné. Súd i obec... tu síce rozhodujú o rovnakej skutkovej podstate, ale z hľadiska právneho každý o niečom úplne inom.»* [Knap, V. Quieta non movere (§ 5 obč. zák.). IN Právní praxe, 1993, č. 3, s. 267 - 268; k tomu pozri aj uznesenia Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 1406/14

(bod 9), II. ÚS 1256/13 alebo uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 207/2011].

16. Ústavný súd k uvedenému názoru právnej doktríny a súdov dopĺňa, že v rámci postupu obce podľa § 5 Občianskeho zákonníka ide o transformovaný inštitút sumárnej repozície platný na našom území do roku 1950. V rámci sumárnej repozície sa mohol ten, do koho pokojnej držby bolo zasiahnuté, obrátiť na súd, aby poskytol držbe ochranu. Súd neskúmal právo, ale iba faktickú držbu. Tento inštitút sa však následne (od roku 1950) transformoval takto:

Podľa § 151 zákona č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník:

„(1) Kto bol svojmocne vo svojej držbe rušený alebo držby pozbavený, môže do tridsiatich dní po tom, keď sa dozvie o rušení a o rušiteľovi, žiadať na miestnom národnom výbore, aby rušenie zakázal, a ak to zodpovedá povahe veci, aby nariadil všetko uviesť do pôvodného stavu.

(2) O právnych pomeroch medzi stranami a o povinnosti nahradiť škodu rozhoduje súd.“

Podľa § 5 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník účinného od 1. 4. 1964 do 31. 12. 1991:

„Ak je socialistické spolužitie porušené zrejším zásahom do práva, možno sa domáhať ochrany na miestnom národnom výbore. Aby zachovávanie pravidiel socialistického spolužitia bolo obnovené, môže miestny národný výbor predbežne zasah do práva zakázať alebo uložiť, aby závadný stav bol odstránený. Právo domáhať sa ochrany na súde nie je tým dotknuté.“

V roku 1992 zákonodarca novelizoval § 5 Občianskeho zákonníka a s účinnosťou od 1. 1. 1992 do 31. 12. 2003 upravil:

„Ak došlo k zrejmemu zásahu do pokojného stavu, možno sa domáhať ochrany na príslušnom orgáne štátnej správy. Ten môže predbežne zasah zakázať alebo uložiť, aby bol obnovený predošlý stav. Tým nie je dotknuté právo domáhať sa ochrany na súde.“

17. K dnešnému dňu platné a účinné znenie § 5 Občianskeho zákonníka sa do jeho textu dostalo novelou s účinnosťou k 1. 1. 2004 (namiesto orgánu štátnej správy prešla právomoc na obce).

18. V rámci teoretickej rozpravy nad úpravou § 5 Občianskeho zákonníka v dnešnej podobe, ktorá sa podstatne líši od sumárnej repozície pred roka 1950 a je čo do jasnosti a určitosti svojho znenia (v zmysle právnych účinkov, ktoré má jeho aplikácia vyvolať) značne vágna, je možné komunikovať vo vzťahu k právnej úprave § 5 Občianskeho zákonníka tieto úvahy: V rámci socialistického zjednodušovania civilistiky bol inštitút sumárnej repozície vskutku zjednodušený, čím sa zložito hľadá súčasná náplň v podstatne pestrejšej spoločnosti. Pôvodnou ideou § 5 Občianskeho zákonníka bolo snáď romantizované využitie dobovej lokálnej komunitnosti, lokálnej autority predsedu miestneho národného výboru. Otázne je, či aj na spory mimo ochrany držby. Presunúť sa do dnešných dní možno dôvodiť, že v konaní podľa § 5 Občianskeho zákonníka obec (v pozícii orgánu verejnej správy) v rámci výkonu samosprávy (a teda nie preneseného výkonu štátnej správy) poskytuje v občianskoprávnej veci posesórnu ochranu faktickému stavu (opakom je petitórna ochrana subjektívneho práva v občianskoprávnej veci poskytovaná súdom v zmysle § 4 v spojitosti s § 126 Občianskeho zákonníka). Obec teda nerozhoduje o súkromnom práve alebo povinnosti v rámci súkromnoprávneho vzťahu (nejde o „spor o právo“, *quid iuris*; mohli by sme teda povedať, že ústavné nároky na judicializáciu sú značne oslabené), avšak znenie § 5 Občianskeho zákonníka jasne ustanovuje, že obec ako verejno-mocenský orgán (orgán verejnej správy) má v rámci občianskoprávnej veci právomoc niečo „zakázať“ a „uložiť“, čím obec bezpochyby ukladá subjektu určitú povinnosť (aj keď len vo vzťahu k faktickému stavu). Ide o netradičnú formu výrazného prelínania súkromného práva a verejného práva. Taktiež možno poukázať, že nemožno zo znenia a účelu § 5 Občianskeho zákonníka (t. j. účelu poskytnúť ochranu faktickému stavu TU a TERAZ - zmyslom právnej úpravy je okamžitosť a dočasnosť) jednoznačne ustáliť, aký právny úkon (právny akt) má byť výsledkom poskytnutia ochrany faktickému

stavu zo strany obce, v akom procese dôjsť k poskytnutiu ochrany a pod. Lakonickosť právnej úpravy § 5 Občianskeho zákonníka vytvára každopádne veľké aplikačné problémy.

19. Akokoľvek, judikatúra všeobecných súdov, ako aj slovenská odborná spisba k § 5 Občianskeho zákonníka zastáva konštantný právny názor, podľa ktorého obec v zmysle § 5 Občianskeho zákonníka koná ako správny orgán a na postup obce podľa § 5 Občianskeho zákonníka sa použije zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (k tomu pozri napr. rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1 S 47/2012 z 11. júla 2012; uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 8 Sžo 208/2009 z 12. januára 2010; Fekete, I. Občiansky zákonník. Komentár. Bratislava: Epos, 2007, s. 49; Vojčík, P. a kol. Občiansky zákonník. Stručný komentár. Bratislava: Iura Edition, 2010, s. 43). Taktiež nie je v aplikačnej praxi nateraz sporné, že výsledkom postupu obce v konaní podľa § 5 Občianskeho zákonníka je individuálny právny akt (rozhodnutie) a že takýto postup a rozhodovanie obce sú preskúmateľné v rámci správneho súdnictva. Ústavný súd sa na pôdoryse prerokovávanej sťažnosti nemá dôvod v tomto momente od citovaných a ustálených právnych názorov odchyliť.

20. K judicializácii postupu obce podľa § 5 Občianskeho zákonníka je potrebné v prvom rade odkázať na ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku upravujúce správne súdnictvo, a to s ohľadom na právnu vec sťažovateľa.

21. Podľa § 244 ods. 4 OSP súdy v správnom súdnictve rozhodujú o návrhoch na uloženie povinnosti orgánom verejnej správy konať o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy a o opatreniach na vynútenie plnenia svojich rozhodnutí postupom uvedeným v § 250b a 250u.

Podľa § 250t ods. 1 OSP fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že orgán verejnej správy nekoná bez vážneho dôvodu spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom tým, že je v konaní nečinný, môže sa domáhať, aby súd vyslovil povinnosť orgánu verejnej správy vo veci konať a rozhodnúť. Návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis.

22. V sťažovateľovej veci krajský súd napadnutým uznesením zamietol návrh sťažovateľa s tým, že sa nestotožnil s tvrdením navrhovateľa, že odporca je v konaní o jeho žiadosti o ochranu podľa § 5 Občianskeho zákonníka nečinný, podľa krajského súdu obec rozhodnutím zakázala zasahovať do pokojného stavu a obnoviť pôvodný stav v medziach susedských vzťahov. Podľa krajského súdu ak takto poskytnutá ochrana obcou je neúčinná, neznamená to, že odporca je nečinný. Ústavný súd konštatuje, že záver krajského súdu obstoí vzhľadom na skutočnosť, že mesto [REDAKOVANÉ] vo veci vydalo 30. apríla 2013 rozhodnutie (označené ako „*rozhodnutie o predbežnom opatrení*“) č. 1167/2013, ktorým s účinnosťou odo dňa doručenia rozhodnutia zakázalo zasahovanie do pokojného stavu zo strany narušiteľov - susedov sťažovateľa. Mesto teda poskytlo s konečnou platnosťou predbežnú ochranu v zmysle § 5 Občianskeho zákonníka. Ústavný súd uznáva, že nazvať rozhodnutie, ktorým sa poskytuje predbežná ochrana „*rozhodnutie o predbežnom opatrení*“, nie je najšťastnejšie, keďže môže evokovať, že to nie je rozhodnutie konečné, avšak materiálne týmto rozhodnutím mesta [REDAKOVANÉ] bola poskytnutá predbežná ochrana v kvalite, ako ju predpokladá § 5 Občianskeho zákonníka.

23. Ústavný súd sa však nestotožňuje s krajským súdom v tvrdení, podľa ktorého „*navrhovateľ v zmysle ust. § 250t posledná veta OSP nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, čo je ďalší dôvod, aby súd návrh navrhovateľa zamietol. ... právnymi prostriedkami nie sú len opravné prostriedky, ale aj podania, na ktoré je účastník administratívneho konania oprávnený a ktorých použitie má za následok vznik povinnosti na strane správneho orgánu urobiť právne úkony na odstránenie nečinnosti.*“. Krajský súd neuviedol, čo mal pod pojmom právne prostriedky, ktorých použitie umožňoval sťažovateľovi v jeho veci osobitný predpis, na myslí, keďže § 5 Občianskeho zákonníka žiadne opravné ani iné právne prostriedky ochrany neupravuje, a § 50 správneho poriadku nemožno v prípade § 5 Občianskeho zákonníka aplikovať, keďže niet odvolacieho orgánu, ktorý by rozhodoval v prípade nečinnosti obce v konaní podľa § 5 Občianskeho zákonníka.

24. Keďže však nosné dôvody napadnutého uznesenia krajského súdu obstoja vo svetle namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, a teda že v prípade sťažovateľa obec poskytla predbežnú ochranu a nebola nečinná, ústavný súd nevyhodnotil neodôvodnené závery krajského súdu citované v predchádzajúcom bode za také, ktoré by odôvodňovali vyslovenie porušenia ústavných práv sťažovateľa.

25. Z uvedených dôvodov sťažnosť v časti namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy

26. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

27. Účel základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov vymedzil ústavný súd vo svojej skoršej judikatúre tak, že *„účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu“* (II. ÚS 26/95). Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je príkazom pre všetky štátne orgány na také konanie, ktoré vytvára právnu istotu pre subjekty práva. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zákonodarca zabezpečuje prostredníctvom procesno-právnych inštitútov, ktoré sú štátne orgány vrátane všeobecných súdov povinné efektívne a vecne správne využívať.

28. Ústavný súd konštatuje, že v čase podania sťažnosti ústavnému súdu bolo konanie pred krajským súdom právoplatne skončené a aj potenciálna právna neistota sťažovateľa bola v čase podania sťažnosti ústavnému súdu odstránená.

29. Nad rámec uvedeného ústavný súd dopĺňa, že z rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že sťažovateľ sa obrátil s návrhom na krajský súd dňa 7. januára 2014. Krajský súd vo veci rozhodol 20. marca 2014. Celková doba konania pred krajským súdom tak predstavuje dva a pol mesiaca. Ústavný súd toto obdobie nehodnotí ako zbytočné prieťahy v konaní pred krajským súdom. Uvedené obdobie nemožno nazvať ani ojedinelou nečinnosťou a postup krajského súdu možno hodnotiť ako súladný s čl. 48 ods. 2 ústavy.

30. Na základe uvedeného ústavný súd odmietol sťažnosť v časti namietajúcej porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

K namietanému porušeniu čl. 20 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu

31. Ústavný súd sa musí i na tomto mieste vysporiadať s rozsahom namietaného porušenia označených práv v petite a odôvodnení sťažnosti, kde sťažovateľ označil namietané porušenie práva len článkom ústavy (čl. 20 ústavy), pričom z celého obsahu sťažnosti a charakteru námietok sťažovateľa (podľa sťažovateľa v dôsledku napadnutého uznesenia nemá ďalšie možnosti domáhať sa od mesta [REDAKOVANÉ] zabezpečenia ochrany vlastníckeho práva a jeho pokojného užívania) je možné konštatovať, že sťažovateľ namieta porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy. Na základe uvedeného ústavný súd ustálil predmet tohto konania v zmysle posúdenia námietok sťažovateľa iba vo vzťahu k potenciálnemu porušeniu čl. 20 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu.

32. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré stanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Toto ustanovenie však nebráni právu štátu prijímať zákony, ktoré považuje za nevyhnutné,

aby upravil užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom alebo zabezpečil platenie daní alebo iných poplatkov alebo pokút.

33. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia dospel k záveru, že z neho nemožno vyvodiť nič, čo by signalizovalo, že by mohlo dôjsť k neprípustnému zásahu do základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a do práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, keďže krajský súd v posudzovanom prípade mal v zmysle už popísaných záverov konanie pred ním uznesením zastaviť a otázku ochrany vlastníckeho práva nemohol na základe návrhu sťažovateľa ani posudzovať. Avšak aj tým, že krajský súd návrh uznesením zamietol, nijako nezasiahol do právneho postavenia sťažovateľa a do jeho ústavných práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 1 dodatkového protokolu, keďže právne postavenie sťažovateľa a jeho právo na ochranu vlastníckeho práva nemohlo byť (a nebolo) ani týmto napadnutým uznesením o zamietnutí návrhu dotknuté.

34. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že medzi napadnutým uznesením a základným právom podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 1 dodatkového protokolu neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by zakladala možnosť vysloviť porušenie týchto práv po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, v dôsledku čoho pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa aj v tejto časti túto odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

K namietanému porušeniu čl. 2 ods. 2 ústavy

35. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

36. Podľa sťažovateľa krajský súd napadnutým uznesením porušil „základné práv[o] sťažovateľa uvedené v článku 2 odseku (2)“ ústavy. Ústavný súd uvádza, že čl. 2 ods. 2 ústavy neobsahuje konkrétnu garanciu základného práva alebo slobody, ale je základným či všeobecným ustanovením limitujúcim konanie štátu, a tým i zásahy štátu vo vzťahu

k nositeľom základných práv a slobôd. Jeho aplikácia sa v sťažnostiach viaže na vyslovenie porušenia individuálne určeného základného práva alebo slobody sťažovateľa, a preto požiadavka na vyslovenie porušenia čl. 2 ods. 2 ústavy bez vzťahu ku konkrétnemu základnému právu alebo slobode sťažovateľa je zjavne neopodstatnená (porov. IV. ÚS 115/04, III. ÚS 229/2011, I. ÚS 543/2012). Z obsahu sťažnosti nie je možné ani implicitne vyvodíť spojitosť namietaného porušenia čl. 2 ods. 2 ústavy s namietaným porušením konkrétneho základného práva alebo slobody sťažovateľa. Naopak, sťažovateľ explicitne namieta porušenie čl. 2 ods. 2 ústavy samostatne, bez spojitosti s porušením konkrétneho základného práva alebo slobody napadnutým uznesením krajského súdu, resp. zo samotného čl. 2 ods. 2 ústavy odvodzuje garanciu domnelého základného práva. Z týchto dôvodov ústavný súd odmietol sťažnosť v tejto časti v zmysle § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

37. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2015